

CHƯƠNG 33.

Paris. Một mẩu tin ngắn nằm trong góc khiêm nhường trang 4 của tờ nhật báo Le Monde, xuất bản tại Paris: “Hôm qua, người ta vừa phát giác ra xác chết đã ung thối của một vị bác sĩ Việt Nam mới ra trường, dưới hầm tòa nhà số... đường... Được biết nạn nhân đã dùng dao mổ cắt đứt mạch máu ở cổ tay trái và chết vì cạn máu. Theo sự điều tra của cảnh sát cuộc quận 5 thì sự kiện trên xảy ra đã từ hai tháng trước. Nạn nhân tên Nguyễn Văn T., 32 tuổi, sinh viên du học từ 1971, sống một mình và được ghi nhận là người rất tinh táo, sáng suốt. Tuy nhiên, kết quả cuộc điều tra sơ khởi cho thấy rằng sự việc trên là một vụ tự tử nhiều hơn là một án mạng.”

Đây không phải lần đầu tôi đọc được mẩu tin như thế. Có những trường hợp tương tự xảy ra trong cộng đồng người Việt ở Paris. Một cô gái trẻ đẹp nhảy từ lầu 5 xuống đất. Một thanh niên khỏe mạnh lao đầu vào xe điện ngầm. Một người đàn ông tự bắn vào màng tang bằng súng lục. Một nữ giáo sư dương cầm dạy trường Nhạc Sài Gòn ngày trước, đi bon bon trên đường rầy khi chuyển xe lửa tốc hành quốc tế vừa trở tới...

Tất cả đều được ghi nhận là những vụ tự tử.

Người ta đi tìm cái chết như một lối thoát cho cái ngõ cụt của tâm hồn. Người ta chối từ đời sống như một hình thức đập vỡ sự cùng khốn trong đầu óc. Người ta đến gần với sự tự tử khi cảm thấy như đang chết giữa một cuộc đời có những con người đang sống. Con số tự tử không phải là ít và phân đồng đều thuộc giới trí thức trong cộng đồng người Việt Nam.

Trái ngọt phương Đông đem trồng phương Tây, làm sao cho khỏi héo hon, chua chát? Người hiền phương Đông lưu lạc phương Tây làm sao không biến thế được vì phong thổ đối thay?

□

Thứ Năm, ngày 10/8/1978. Hát Hà Tiên.

Từ Châu Đốc, đoàn dùng xe đò quốc doanh đi về hướng Tây Nam, theo giòng kênh Vĩnh Tế, qua khỏi núi Sam rồi sát vào kênh Bảy Núi và lại kênh Tri Tôn. Những địa danh Núi Đất, Núi Dài, Tịnh Biên, Vĩnh Lạc, Vĩnh Gia lần lượt chạy lùi đằng sau chiếc xe đò của đoàn. Để rồi đến cây số 95 khởi đi từ Châu Đốc, chúng tôi vào huyện Hà Tiên, thuộc tỉnh Kiên Giang.

*/ Dưới đời vua Minh Mạng (1833), Hà Tiên là tỉnh bao gồm một phạm vi rộng lớn từ Hà Tiên xuống tận Cà Mau ngày nay, bắc giáp nước Cam Bốt; đông và đông bắc giáp tỉnh An Giang và tỉnh Hậu Giang; nam giáp tỉnh Minh Hải; tây là vịnh Rạch Giá, vịnh Cây Dương và vịnh Thái Lan.

*/ Năm 1876, do sự phân chia của thực dân Pháp, tỉnh Hà Tiên cũ biến thành hai tiểu khu Hà Tiên và Rạch Giá, thuộc khu vực Bassac.

*/ Từ 1899, Hà Tiên và Rạch Giá trở thành hai tỉnh riêng biệt.

*/ Sau tháng 4/1975, Hà Tiên và Rạch Giá được gom chung lại thành tỉnh Kiên Giang, tỉnh cực tây của miền Tây Nam phần, gồm một phần là đất liền và một phần là các đảo. Đảo lớn nhất là đảo Phú Quốc.

Đoàn dừng bên 5 ngày ở Hà Tiên, thuộc tỉnh Kiên Giang, một mũi đất nhô ra biển, cách biên giới Cam Bốt không bao xa. Nơi đây cảnh sắc rất đẹp với các hòn Phụ Tử, Thạch Động, Đông Hồ, Đá Dựng.

*/ Vào giữa thế kỷ 17 (năm 1664) bên Tàu, triều đại cuối cùng của nhà Minh đã bị nhà Mãn Thanh đánh bại (Khang Hi thứ 3). Đế vương Chu Bản Huyền tử nạn, tuyên cáo sự diệt vong của nhà Minh.

*/ Đầu thế kỷ 18, có một người gốc Quảng Đông tên Mạc Cửu, vì không thần phục nhà Thanh nên kéo cả gia đình sang trú ẩn đất Chân Lạp và được vua Chân Lạp cho cai quản đất Sài Met.

*/ Nhân thấy ở phủ Sài Met có nhiều thương gia ngoại quốc đến buôn bán nên Mạc Cửu đứng ra mở sòng bạc, lấy tiền chiêu mộ lưu dân, lập phố chợ sầm uất, thành ra 7 xã, gọi là đất Hà Tiên.

*/ Năm Mậu Tý (1708) (thời Quốc chúa Nguyễn Phúc Chu), thấy nội tình Chân Lạp rối ren, Mạc Cửu dâng đất Hà Tiên cho chúa Nguyễn, xin thần phục triều đình nhà Nguyễn và được phong làm Tổng binh, trấn Hà Tiên, được quyền tự trị.

*/ Khi Mạc Cửu chết, chúa Nguyễn Phúc Chu lại phong cho con trai ông, Mạc Thiên Tứ, mẹ là người VN, kế nghiệp cha làm Đô đốc trấn ở Hà Tiên.

*/ Mạc Thiên Tứ cho xây thành đắp lũy, mở chợ làm đường và rước thầy về dạy Nho học, tiếp tục công việc khai hóa Hà Tiên, quan trọng hơn cả là canh chừng và ngăn chặn sự xâm lăng của Chân Lạp.

+ Ông lại có tài văn thơ, tác giả của "Hà Tiên Thập Vịnh Tập", cho thành lập "Chiêu Anh Các" để văn thi sĩ thời ấy đến ngâm vịnh với nhau.

+ Đất Hà Tiên trở thành đất văn học từ dạo đó.

*/ Việc Mạc Cửu dâng đất Hà Tiên đã tạo thêm một đầu cầu cho người Việt ở vùng cực Nam. Trong vòng 50 năm, hai cực Gia Định và Hà Tiên nối lại nhau, hoàn thành Miền Nam VN.

*

**

Một đêm trong năm ngày lưu lại nơi đây, trước giờ hát, bảy người trong tổ Tân Nhạc sửa soạn nhạc cụ chuẩn bị cho buổi trình diễn. Tiếng vang của sợi giây Sol trên cây violon khiến lòng tôi chùng lại. Một chuỗi âm thanh của một bản nhạc thời cũ vô tình theo nguồn cảm hứng trong tôi mà tuôn chảy ra trên 10 đầu ngón tay. Đột nhiên, tôi nghe tiếng trống đệm theo nho nhỏ, rồi tiếng basse, lại tiếng guitare của anh bạn ngồi bên cạnh. Bản nhạc vang lên nồng ấm làm lời cuốn luôn tiếng kèn của hai anh saxo và trompette. Người cuối cùng nhập cuộc là anh nhạc sĩ đàn keyboard. Anh là kẻ duy nhất trong tổ Tân Nhạc vẫn được ông trưởng

đoàn ngợi khen là “*có đạo đức cách mạng cao!*” Chúng tôi như bị cuốn hút vào bản nhạc của một thời năm cũ để quên mất môi trường hiện tại.

Trời đêm sáng trăng. Trên sân banh Hà Tiên, khán giả đã bắt đầu đông, một số vây chung quanh chỗ ngồi các người nhạc sĩ. Âm nhạc vẫn vang lên nồng ấm, lan rộng khắp nơi. Mười ngón tay của từng người nhạc sĩ vẫn không ngừng múa may trên hàng phím. Và rồi khi dứt bản nhạc, tất cả đều ngừng vì tiếng vỗ tay rào rào của các người dự khán, từ trong hậu trường ra đến ngoài đám khán giả sau lưng.

Hai anh bạn chơi trống và kèn *saxo* bật lên tiếng cười thích thú. Còn anh chơi *guitare* vừa búng thật kêu một sợi giây đàn, vừa cất giọng la: “*Làm nữa đi!*”

Riêng người nhạc sĩ đàn *keyboard* quay đầu nói nhỏ cùng anh chơi *guitare basse*: “*Tối nay thế nào mỗi người cũng nhận được một bản tự kiểm dài năm trang giấy!*”

Tuy nhiên, không ai trong số 6 người còn lại là không nhận ra một nụ cười thoáng nét thỏa mãn hiện trên khuôn mặt lầm lì đạo đức của anh.

[]